

Naturforbundethedens fem dimensioner – et litteraturstudie

Liv Kondrup Hardahl, Absalon

likr@pha.dk

Stine Mariegaard, UCL

stma@ucl.dk

Søren Engelsen, UCL

Julie Bønnelycke, UCL

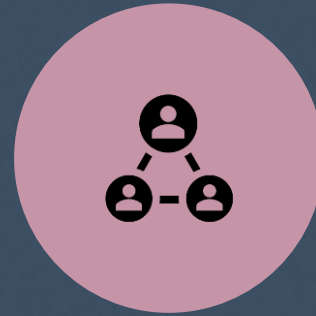
Formål

- Naturforbundethed betragtes i stigende grad som en afgørende indsats i arbejdet med at genetablere børns forbindelse til naturen og udvikling af pro-miljø-mæssig adfærd og bæredygtighed.
- For aktivt at arbejde med naturforbundethed må vi udforske de mulige måder at forstå fænomenet på, samt relaterede perspektiver på pædagogiske tilgange.

NUST projektet

Natur – Udeliv – Science – Trivsel

Det overordnede formål med NUST er at gentænke udedagstilbuds-pædagogikken, så den arbejder aktivt med at forbinde natur, science og trivsel.

Litteraturstudiet er det første skridt i projektet

Studiet bygger på antagelse om, at bæredygtighed kræver fokus på forbindelser.

Forskningsspørgsmål

- Hvilke perspektiver på naturforbundethed fremtræder i den internationale litteratur, der omhandler naturforbundethed, trivsel og naturfagspædagogik?

Tilgang

Afdækningen skal danne afsæt for en gentænkning af udendørspædagogikken i dagtilbud

---

Performativ tilgang til videnskab: Formålet er at bringe nye verdener til eksistens og vi som forskere er aktive i genereringen af nye verdener

---

Litteraturstudiet = syntetisering af et nyt perspektiv, hvor vi har fokus på emergens og at være åbne for det der træder frem i læsningen af litteraturen

Protokol og søgestreng

Population *OR	AND	Content *OR	AND	Context *OR	AND	Outcome *OR

Resultater

Hits	Apa Psycinfo (N324) Academic (N521) ERIC (N258)
	Total: N1103
Antal efter dubletter er fjernet	N925
Antal efter headline screening	N296
Antal efter abstract screening	N64
Antal efter læsning af hele artikel	N47

In- og eksklusionskriterier

Eksempler på inklusionskriterier	Forskning med fokus på udendørspædagogiske aktiviteter med børn i alderen 0-8, der indeholder både direkte og indirekte refleksioner over trivsel og science/ naturfænomener
Eksempler på eksklusionskriterier	Forskning med fokus på den tid børn bruger udendørs med forældre / handicapforskning / forskning i børns naturlige udvikling

Tematisk analyse

1. At blive bekendt med data: læsning af headlines, derefter abstracts, og læsning af komplet tekst. Under fuldtekst-læsning har vi udfyldt skemaet nedenfor:

Reference	Abstract	Target group	Country	Qual, Quan, mix	Aim og the study	Ontological stance - Theoretical - Empirical	Wellbeing	Science	Findings	Contributions to our study

2. Generere initiale koder: Med afsæt i vores interesser har vi systematisk kodet hele datasættet, samlet data under relevante koder (33 foreløbige koder i første omgang)
3. Gennemgang af temaer: På baggrund af koderne, har vi syntetiseret 5 temaer og tjekket at disse er dækkende for subkoderne, og lavet en oversigt over analysen
4. I vores igangværende analyse redefinerer og forfiner vi vores temaer og definitioner af temaer, samt den overordnede fortælling som analysen skildrer, og i samme proces
5. Produktion af artikel er i proces

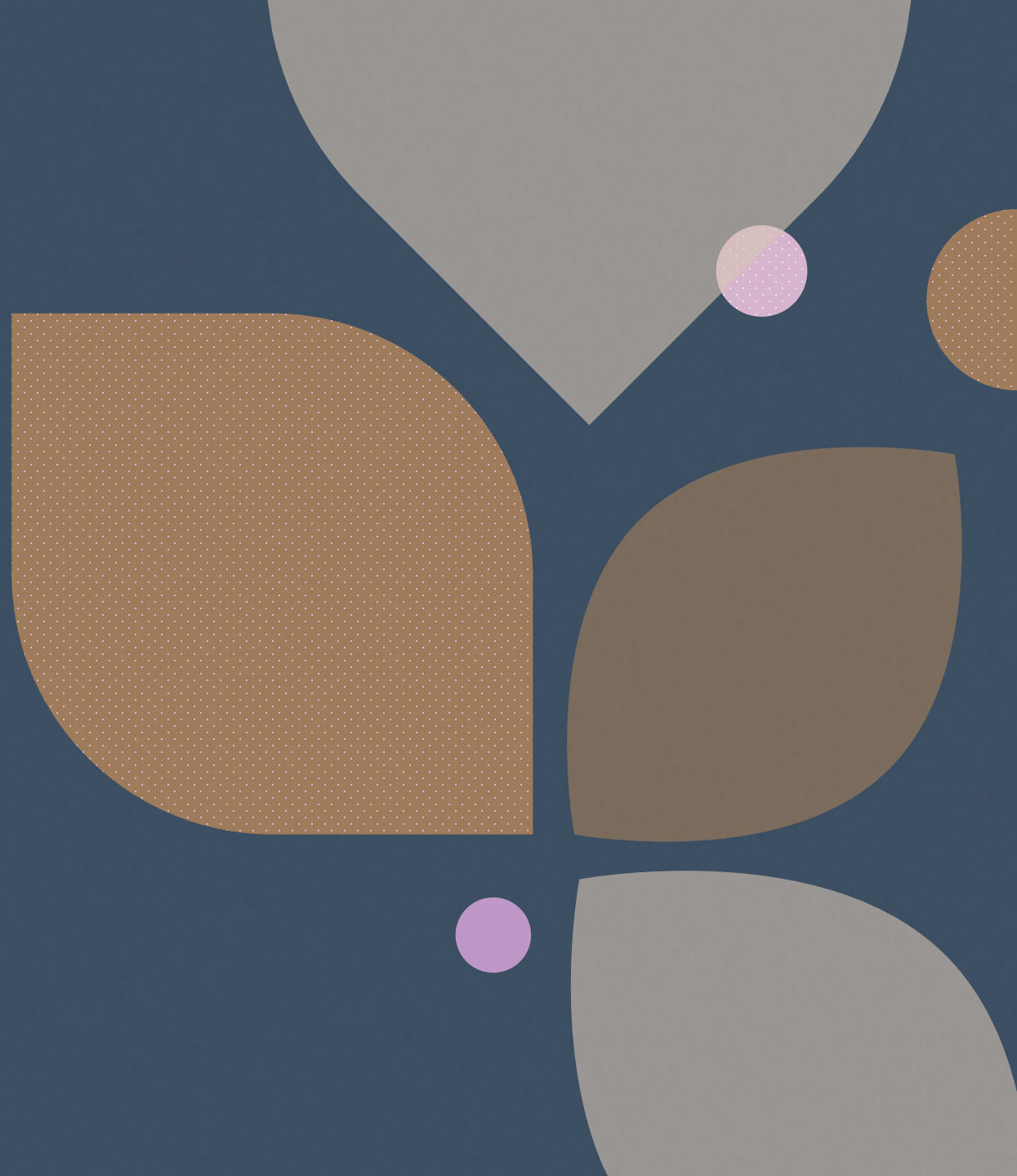
(Braun and Clarke, 2006 p. 87)

Læsninger

Vores formål med læsningerne er: at afdække mulige perspektiver på naturforbundethed og perspektiver til at forstå bæredygtige pædagogiske praksisser.

Vi fokuserer på:

- ❖ At fremanalysere ontologiske natur-menneske relationer
- ❖ Forståelser af trivsel og forholdet mellem natur og trivsel
- ❖ Forståelser af sciencepædagogik og forholdet mellem natur og sciencepædagogik

Fund - overblik

- Meget få artikler adresserer følgende temaer sciencepædagogik, trivsel og natur/udeliv samtidig – også selvom vi anlagde en bred forståelse af science
- Tematisk analyse:
  - 33 foreløbige subkoder → 5 temaer
  - 3 overordnede ontologiske afsæt

De 33 tentative subkoder			
Engaging with microorganisms / bacteria	Understanding our relationship with microorganisms and bacteria in nature	Development and behavior	Fostering kindness, empathy, pro-social behavior, and cooperation through nature experiences
Nature connectedness as a recreational space for people	Recognizing nature as a place for recreational activities and wellbeing	Autonomy, confidence and self-efficacy	Building self-reliance and belief in one's own abilities
Emotional joy in nature play	Experiencing emotions like joy, liking, or even disgust during outdoor play	Resilience promotion	Strengthening resilience through exposure to natural challenges
Cognitive understanding of nature	Enhancing our knowledge and comprehension of natural phenomena	Hands-on learning	Active learning through direct engagement with nature
Nature as a means for physical activity	Using nature to promote physical exercise and movement	Enhanced reasoning	Improving critical thinking and problem solving
Sense of belonging	Feeling connected and part of the natural world	Positive mood and satisfaction	Boosting emotional well-being and happiness
Promoting sustainability	Using nature as a tool to encourage sustainable practices	Nature guardianship	Taking responsibility for protecting the environment
Curiosity and wonder	Encouraging explorations and questioning in natural environments	Nature for motor skills training	Using natural settings for physical development
Enhancing sensory awareness	Strengthening our sensory attention through nature experiences	Meaning-making	Finding purpose and significance in nature
Positive effects of risky play	Acknowledging the benefits of adventurous play	Relationship with plants	Appreciating the role of plants in our lives
Relationships with animals	Understanding our connection to animals in nature	Physical awareness	Developing bodily awareness through nature experiences
Self-development and self-realization	Using nature for personal growth and self-awareness	Spiritual connections to nature	Recognizing the spiritual aspects of natural environments
Academic achievement	Recognizing the impact of nature on academic performance	Fostering creativity	Encouraging imaginative thinking through nature
Negative effects of risky play	Considering potential drawbacks of risky outdoor activities	Problem-solving	Using nature to tackle challenges and find solutions
Promoting pro-environmental attitudes	Encouraging environmentally conscious behavior	Unstructured play	Embracing free play in natural settings
Physiological impact (blood pressure) and sleep	Considering how nature affects our health	Cognitive functioning	Examining cognitive benefits from nature engagements
Healthy eating habits	Promoting better nutrition through nature-related activities		

De 5 temaer

Wellbeing

- Positive følelser
- Selvudvikling, -regulering, og resiliens
- Rekreation
- Meningsskabende (finde ro og mening i at være i naturen)

Sundhed

- Fysisk aktivitet
- Fysiologi
- Kognitive funktioner
- Spisevaner

Emergent science

- Kognitive forståelser af naturen
- Forhold til dyr og planter
- Fremme nysgerrighed og undren
- Fremme sanser og kreativitet
- Fremme akademisk præstation
- Meningsskabende (forståelser for sammenhænge)

Leg

- Risikofyldt leg
- Udvikling af grovmotorik gennem leg
- Fri leg og spontanitet

Dyb sameksistens

- Følelse af at være ét med naturen
- Relation til mikroorganismer / bakterier
- Fremme bæredygtighed
- Spirituelle / religiøse forhold til naturen

De 3 ontologier

Dualisme: antropocentrisme

Holisme: ecocentrisme

Instrumentalisme: Mennesket som forbruger

Naturen fremmer trivsel

- Vi ser tendenser til ”smiley-face trivsel” og trivsel som en kumulering af forskellige goder og fordele (fx tilfredshed, rekreation, positive følelser)
- Trivsel fra et eksistentielt perspektiv (at klare sig godt igennem livet) var mindre fremtræden i litteraturstudiet
- I relation til diskussionen om romantisering af naturen (biofili / biofobi) leder det os til at stille spørgsmål ved hvordan vi kan give plads til naturen som et sted til at håndtere livets mørkere og ubehagelige sider, dilemmaer og konflikter

Naturen fremmer sundhed

- Naturen er ofte forstået defineret løst som ”udendørs pædagogik” og der er et stort fokus på de fysiologiske fordele ved at være i naturen
- Der er også fokus på de mentale fordele ved naturen, fx forbedret kognitiv funktion, men de er ikke så fremtrædende
- Endelig er der fokus på adfærdsmæssige fordele, herunder bl.a. spisevaner
- Der er stort overlap mellem sundhed og trivsel
- Inden for denne kategori ser vi en høj grad af dualisme og instrumentalisme

Nature promotes emergent science

- Science i udendørspædagogikken understreger værdien af at lære naturen at kende gennem kropslige og sanselige oplevelser i børnecentrerede omgivelser, hvor aktiviteterne drives af børns nysgerrighed og handlefrihed
- Samtidig ses det udendørs læringsmiljø som et sted hvor børnenes læring i alle fag styrkes
- Vi får blik for at det kan være noget at vinde gennem æstetiske læreprocesser

Naturen som legeplads

- Vi ser en tendens til at fokusere på udendørsområderne og naturlige flader som et sted for fri leg, og at leg er et redskab til at fremme fysisk udvikling og sundhed
- Udendørsarealer er et sted hvor man laver risikofyldt leg
- Vi ser tilstedeværelsen af et overordnet positivt narrativ omkring risikofyldt leg som et pædagogisk valg der styrker risikovurdering og selvudvikling
- Der er i mindre grad på et negativt narrativ der omhandler risikofyldt leg som et problem ift. skader

Dyb sameksistens

- Dette tema udgøres af et fåtal af artikler der retter fokus mod menneskers oplevelse af forbundethed med natur, planter og dyreliv. I modsætning til de forrige temaer står børns trivsel ikke i centrum her, men i stedet planetens trivsel.
- Artiklerne repræsenterer i høj grad et spirituelt afsæt, enten med rod i religion eller indfødtes kultur (fx aboriginal og maori kultur)

Diskussion

- Centrale pointer:
  - Det bagvedliggende ontologiske ståsted har stor betydning for den måde naturforbundethed formidles på
  - Spirituelle perspektiver repræsenteres kun i et fåtal af artikler, hvilket rejser spørgsmålstejn ved hvorvidt disse perspektiver prioriteres i tidsskrifter, og begrænses af det dominerende sprog
  - Spirituelle perspektiver repræsenterer studier med et stærk holistisk afsæt,
- Anbefalinger:
  - Hvis NF er vejen frem, bliver vi nødt til at kigge andre steder hen end den vestlige dualistiske tilgang der dyrker og fremhæver antropocentrisme
  - Vi kan finde inspiration i holistiske/spirituelle tilgange til naturforbundethed, hvor stedet og stedets betydning får større vægtning
  - Vi kan og skal arbejde med tilgange til naturen der rækker ud over "smiley-trivsel" men også giver plads til en natur der kan være ubehagelig

Drøftelse

- Hvis vi skal gentænke vores forhold til naturen, så den ikke kun præges af det vi kalder "smiley-trivsel" / dikotomisk naturforhold, hvordan gør vi så?